

TISKOVÁ ZPRÁVA

Cílem Výzkumného záměru MSM 21620827 České země uprostřed Evropy v minulosti a dnes byl interdisciplinární výzkum proměňujícího se postavení českých zemí v dějinném vývoji Evropy. Projekt měl poskytnout nové poznatky pro fundovanou reflexi otázek, které se stávají aktuálními v souvislosti s evropskou integrací a účastí České republiky na tomto procesu. Tento celkový cíl se realizoval v pěti tématických okruzích: Antický svět a české země v prvním tisíciletí, Země Koruny království českého a jejich místo v integračních procesech střední Evropy do poloviny 17. století, České země uprostřed novověké Evropy (19. a 20. století), České země v dějinách duchovní a výtvarné kultury střední Evropy a Česká věda a kultura uprostřed Evropy. V rámci těchto bloků byly vytčeny ještě další, dílčí projekty, jež svým obsahem odpovídaly výzkumným zaměřením jednotlivých pracovišť, jež se na výzkumu podílely. Na Záměru se spolupodílely Filosofická fakulta UK, jež byla jeho nositelem, Katolická teologická fakulta UK a Archiv a Ústav dějin Univerzity Karlovy. Celkový počet řešitelů záměru se pohyboval okolo jednoho sta přepočtených pracovních míst. Značný podíl na výzkumu měli i mladí badatelé (do 35 let věku), včetně doktorandů. V rámci VZ bylo publikováno zhruba 1 100 studií a odborných knih v jedenácti jazycích, většinou samozřejmě v češtině, dále pak povětšinou v němčině, angličtině, francouzštině a italštině, ale také ve slovanských jazycích. Řada dalších studií a několik monografií je ve stadiu svého dokončování a bude předána k publikaci v následujícím období.

Za nejdůležitější výsledky Výzkumného záměru lze považovat studie a monografie o vztazích střední Evropy a antického světa a podílu antické kultury na konstituování středověké kultury střední Evropy. Výrazným badatelským příspěvkem s velkým mezinárodním ohlasem byla tematika podoby a vývoje vnitřního uspořádání českého státu ve středověku a v raném novověku, jeho státoprávního postavení ve střední Evropě, stejně jako výzkum zrodu a struktury moderní české společnosti od konce 18. století, a to i v kontextu s vývojem v jiných zemích. V oblasti dějin kulturních je třeba vyzdvihnout základní výzkum dějin české hudby, výtvarného umění a architektury, zejména středověkého a barokního období, i dějin dějepisectví. Pominout nelze ani výzkum dějin Univerzity Karlovy, realizovaný nejen prací badatelsko-historickou, ale i péčí o uchování a zpřístupňování archivních fondů.

Předností Záměru byla snaha o interdisciplinární charakter výzkumu českých dějin v jejich vnitřní vývojové dynamice i v jeho historicky se proměňujících se mezinárodních kontextech. Zároveň se během řešení ukázala zásadní nutnost zabývat se transferem vědeckého poznávání české minulosti do obecného kulturního prostředí české společnosti, protože právě v něm se realizuje největší část jejího dnešního vzdělanostního a znalostního kapitálu, což je zase rozhodující složka celkového historického vědomí společnosti. A jeho význam nelze vzhledem k odvrácené straně probíhající civilizační a technické globalizaci podceňovat; touto druhou stranou je totiž regionalizace, opírající se argumentačně o zdůrazňování vlastních historických kořenů a kulturních tradic.